

مختصری از تعالیم اسلام

جلد یازدهم

دربارهٔ ادامهٔ مباحث و مطالب دینی
و اجتماعی و اخلاقی و اعمال صالحه و کارهای نیک
از دیدگاه قرآن و حدیث و عقل و
فطرت و وجدان

گرد آورنده

سید محمد مسعودی همت آبادی

آغاز این جلد

روز چهارشنبه ۱۳۷۸/۱۰/۱۵ شمسی برابر با ۲۷ رمضان المبارک

۱۴۲۰ هجری قمری

هفتمین روز شهادت جانگداز حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیه السلام)
در مشهد مقدس

سرشناسه: مسعودی همت آبادی، محمد
عنوان و پدیدآور: مختصری از تعالیم اسلام / محمد مسعودی همت آبادی
مشخصات نشر: مشهد: مکتبه الامام الرضا علیه السلام، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ج ۱۱
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۶۴-۴۶-۱
یادداشت: فیما
یادداشت: فهرست نویسی براساس اطلاعات فیما
موضوع: اسلام - مجموعه ها
موضوع: اسلام - مسائل متفرقه
رده بندی کتاب: BP ۱۱
نشر: ۱۸ /
رده بندی ده بندی: ۲۹۱.۰۸

مختصری از تعالیم اسلام (ج ۱۱ یا نهم)

گردآورنده:

محمد مسعودی همت آبادی

ناشر: مکتبه الامام الرضا علیه السلام

حروف چین و صفحه آرا: علاقه مند (آویژه) ۳۸۴۴۶۹۳۳

چاپ اول: ۱۳۹۳

چاپ و صحافی: چاپخانه بزرگ قرآن کریم ۳۸۸۰۱۲۰۰

شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۶۴-۳۵-۵

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۹۶۴-۴۶-۱

فهرست مطالب

۱۳	خطبه و مقدمه.....
۱۴	شان نزول آیات شریفه.....
۱۴	فرازی از مناجات حضرت سجاده ^{علیه السلام}

ادامه مطالبی که با حرف (م) شروع می شود

باب (۱)

۱۷	مصائب و مشکلاتی که در مسیر زندگی برای انسان پیش می آید و صبر و تحمل و مقاومت در برابر آنها از نظر قرآن و حدیث و.....
----	--

بخش اول

۱۸	ذکر آیاتی از قرآن کریم درباره ابتلاآت و گرفتاری ها، مشکلات و صبر و تحمل نمودن در برابر مصائب و سختی ها و حوادث گوناگون و.....
۱۹	خداوند بندگان را امتحان و آزمایش می کند.....

بخش دوم

۲۲	روایات و احادیثی از امامان معصومین ^{علیهم السلام} درباره امتحان و آزمایش خداوند.....
----	---

بخش سوم

۲۶	ذکر آیاتی از قرآن کریم درباره مبتلئ و گرفتار شدن به بلا و مصیبت و.....
----	--

بخش چهارم

ذکر روایاتی درباره مبتلی گشتن به بلا و مصیبت و مطالبی در این باره ۲۸

بخش پنجم

ذکر آیاتی از قرآن کریم درباره صبر و بردباری و تحمل نمودن در برابر بلاها و مصائب و گرفتاریهای مختلف و ۳۱

بخش ششم

ذکر حدیث و روایاتی از امامان و حضرات معصومین علیهم السلام درباره صبر و بردباری و تحمل سختیها و آفات و گرفتاریها به خاطر حفظ عقیده و ایمان برای رضای خدا و ۳۵

بخش هفتم

در بیان چند حکایت و خبر جمع صبر و تحمل و مقاومت نمودن در برابر مصائب و بلاها و مشکلات و گرفتاریها و ۴۰

باب (۲)

درباره مسأله معراج پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله و سلم و ... معراج گاه پیامبر (اکرم) صلی الله علیه و آله و سلم ۴۸

مسأله معراج ۵۲

در برابر این سؤالات توجه به چند نکته لازم است ۶۱

و اینک آیات و مطالب دیگری درباره معراج ۶۲

بخشی از بحث تفسیری آیات فوق ۶۳

نکات و مطالب دیگری درباره معراج و چگونگی آن ۶۵

و اکنون ذکر بعضی از روایات و احادیث درباره معراج ۷۰

برخی از اوصاف اهل دنیا و ۷۱

پاره‌ای از اوصاف بهشتیان و اهل آخرت ۷۲

ادامه حدیث معراج و گفتگوی خداوند با پیامبرش ۷۴

ادامه روایات معراج و چگونگی آن ۷۸

۸۰	بعضی از مشاهدات رسول خدا ﷺ در شب معراج و.....
۸۱	برخی از مکالمات پیامبر اکرم با خدای عزوجل در شب معراج
۸۲	مسأله معراج یکی از معجزات رسول خدا است و.....
۸۵	دیدار رسول خدا در شب معراج با مالک خازن دوزخ
۸۶	یک حدیث در شب معراج دربارهٔ بلدة طيبة قم و.....
در شب معراج چهره و نام علی بن ابیطالب علیه السلام در نظر رسول خدا ﷺ در آسمانها نمودار	
۸۷	بود و.....
۸۸	دیدار رسول خدا در شب معراج با ملک الموت
رسول خدا ﷺ در شب معراج گروهی از زنان ائمت خویش را دید که در جهنم به سختی	
۸۸	عذاب می‌شوند.....
۹۲	آخرین حدیث دربارهٔ مسأله معراج در این کتاب
۹۴	این قصرهای هفتگانه در آسمانها از آن کیست؟
۹۵	باز هم مکالمات خدای عزوجل با پیامبر اکرم در شب معراج
۹۶	خدای عزوجل فقط حضرت علی را به عتق خلافت تعیین می‌فرماید

مطالبی که با حرف (ن) شروع می‌شود

باب (۳)

۹۹	نیکی کردن و احسان نمودن به مردم و ثواب کسی که قصد و نیت انجام کار خیری نماید
۱۰۰	آیاتی دربارهٔ نیکی کردن به مردم و بندگان خدا
۱۰۳	و اینک روایاتی دربارهٔ نیکی کردن و احسان به مردم و.....
۱۱۰	داستانی عجیب از اتفاق و احسان اعضاء خانواده‌ای به مردم

باب (۴)

۱۱۴	نصیحت کردن مؤمنین و مؤمنات و موعظه و ارشاد ایشان در راه رضای خدا
۱۱۶	فصل اول: ذکر بعضی از آیات که با واژه (ن ص ح) آمده است
۱۱۷	فصل دوم: در ذکر بعضی از آیات که با واژه (و ع ظ) بیان گردیده
۱۱۹	فصل سوم: در ذکر روایاتی در تعریف و تمجید نصیحت و موعظه و.....
۱۲۳	فصل چهارم: در نقل نصایح و مواعظی از لقمان حکیم و.....

- ۱۲۴ لقمان آداب سفر را به فرزندش می آموزد و.....
- ۱۲۵ داستانی از لقمان حکیم و.....
- ۱۲۷ چند روایت دیگر درباره نصیحت و موعظه.....
- ۱۲۹ خدای عزوجل فرزند آدم را نصیحت و موعظه می کند.....
- ۱۳۰ نصایح و موعظی از خدای متعال و حضرات معصومین علیهم السلام و.....
- ۱۳۱ نصیحتی از رسول خدا صلی الله علیه و آله.....
- ۱۳۳ موعظه و نصیحتی از حضرت علی علیه السلام.....
- ۱۳۶ گفتگوی حضرت فاطمه با رسول خدا صلی الله علیه و آله.....
- ۱۳۷ نصیحت و موعظه ای از امام حسن مجتبی علیه السلام.....
- ۱۳۸ نصیحت و موعظه ای از حضرت سیدالشهداء علیه السلام.....
- ۱۴۰ نصیحت و موعظه ای از امام زین العابدین علیه السلام.....
- ۱۴۲ نصیحت و موعظه ای از حضرت باقر علیه السلام.....
- ۱۴۳ موعظه و نصیحتی از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام.....
- ۱۴۵ سخن حکمت آمیزی از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام.....
- ۱۴۵ نصیحت و موعظه ای از حضرت علی بن ابی الرضا علیه السلام.....
- ۱۴۸ موعظه و نصایحی از حضرت محمد بن علی امام علیه السلام.....
- ۱۴۹ بعضی از نصایح و موعظه ای از امام هادی علیه السلام.....
- ۱۵۰ نصیحت و موعظه ای از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام.....
- ۱۵۲ سخنی از امام زمان حضرت مهدی حجة بن الحسن علیه السلام.....

باب (۵)

- ۱۵۳ درباره نظم در امور و انضباط داشتن در کارها و مطالبی در این باره و.....

باب (۶)

- ۱۶۱ درباره نظافت و تمیزی از نظر اسلام و مطالبی در این باره و.....

باب (۷)

- ۱۶۵ درباره نعمت های الهی و شکر و سپاس خدا در برابر آن.....

- بعضی از آیات قرآن کریم درباره نعمت‌های الهی و ۱۶۷
و اینک روایاتی درباره نعمت‌های الهی و ۱۶۹
هدف و منظور از تشریح نعمت‌ها در قرآن چیست؟ ۱۷۲

مطالبی که با حرف (و) شروع می‌شود

باب (۸)

- درباره وحدت مؤمنین و مسلمین و لزوم آن از نظر قرآن و حدیث و مطالبی در این باره. ۱۷۴
نقش اتحاد در ملل و ملت‌ها ۱۷۸

باب (۹)

- درباره وفای به عهد و پیمان و مطالبی در این باره ۱۷۹
آیاتی درباره وفای به عهد ۱۸۰
دو روایت در ضمن تفسیر آیه شریفه فوق ۱۸۲
فلسفه احترام به عهد و پیمان ۱۸۳
ادامه آیات درباره وفای به عهد ۱۸۳
اهمیت وفای به عهد و پیمان ۱۸۵
و اینک چند روایت دیگر درباره وفای به عهد ۱۸۷
چند حکایت کوتاه درباره وفای به عهد ۱۹۱

باب (۱۰)

- درباره وسیله تقرب به خدای متعال یا توسل و مطالبی در این باره و ۱۹۴
قرآن و توسل ۱۹۷
روایات اسلامی و توسل ۱۹۸
و اینک چند روایت درباره توسل جستن به حضرات معصومین علیهم‌السلام و ۲۰۲
چند یادآوری لازم ۲۰۶
چند حکایت درباره توسل ۲۰۸
روایت و داستانی از سلمان فارسی رضوان الله علیه ۲۱۲

باب (۱۱)

- وصیت از نظر اسلام و مطالبی در این باره ۲۱۳
- قرآن و مسأله وصیت ۲۱۴
- وصیت از نظر احادیث و روایات اسلامی ۲۱۵

باب (۱۲)

- واجبات و حدود الهی از نظر روایات و ۲۱۹
- و احادیث در باب ابعاد حدود الهی ۲۲۳

باب (۱۳)

- والدین و اولاد: حقوق آنان و ذکر آیات و روایات و مطالبی در این باره ۲۲۵
- فصل اول: آیاتی از قرآن کریم در باره احترام والدین و رعایت حقوق ایشان و اجتناب نمودن از عاق والدین و ۲۲۸
- اطاعت والدین مطلق نیست ۲۲۹
- فصل دوم: روایات و احادیثی از حضرات معصومین (علیهم السلام) درباره احترام به والدین و رعایت حقوق ایشان ۲۳۱
- فصل سوم: عاق والدین و روایاتی در این باره و ۲۳۶
- فصل چهارم: ذکر چند حکایت کوتاه درباره احسان والدین و بی احترامی به آنها و ۲۳۹
- فصل پنجم: مطالبی درباره حقوق اولاد و نام گذاری و تربیت آنها و ۲۴۵

باب (۱۴)

- در بیان برخی از وظائف سرپرست خانواده و ۲۴۹
- تعلیم و تربیت خانواده ۲۵۰

باب (۱۵)

- درباره وحی الهی و بیان آیات و روایات و مطالبی در این باره و ۲۵۵
- توضیحی درباره انواع وحی و ۲۵۶
- شان نزول آیه شریفه ۲۵۸

وحی در لغت و قرآن و سنت	۲۵۹
چند حدیث پیرامون مسأله وحی	۲۶۱
برخی از مصادیق وحی در اخبار، یا پاره‌ای از روایات و احادیثی که با کلمه و لغت وحی بیان گردیده است:	۲۶۳
خداوند سفارش پیغمبر اکرم را به حضرت موسی می‌کند و از نبوت آن حضرت	۲۶۶
باز هم خداوند از آمدن پیغمبر اکرم به عیسی خبر می‌دهد	۲۶۸
یک تمثیل و تشبیه جالب و	۲۷۰
پاره‌ای از وصایای پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله به حضرت علی علیه السلام	۲۷۵

باب (۱۶)

درباره وسوسه و حدیث مسکوت گاهی برای بعضی از بندگان خدا پیش می‌آید و مطالبی در این باره و	۲۸۲
روایاتی درباره وسوسه و حدیث نفس در امور دینی و راه علاج آن و	۲۸۲

باب (۱۷)

درباره ورع و پاکدامنی و داشتن عزت نفس و دوری کردن از شبهات و مطالبی در این باره و	۲۸۶
داستان تکان دهنده اصمعی (و...)	۲۹۳
ادامه شب زنده داری و مناجات امام سجاده علیه السلام	۲۹۵

باب (۱۸)

درباره ولایت از دیدگاه قرآن کریم و روایات و احادیث و انواع ولایت‌ها و	۳۰۲
انواع ولایت‌ها از نظر قرآن کریم و روایات	۳۰۳
مطالبی از مرحوم آیه الله العظمی سید حسن حجت درباره آیات فوق و ولایت تکوینی انبیاء عظام علیهم السلام و	۳۰۷
منظور از اولویت پیامبر نسبت به مؤمنان چیست؟	۳۱۲
شان نزول آیه ولایت	۳۱۶
شهادت احادیث و مفسران و مؤرخان درباره آیه ولایت	۳۱۷

- ولایت تکوینی و عظمت علی ۷ از نظر قرآن ۳۱۸
- و اینک توضیحی از مرحوم آیه الله العظمی حجت درباره آیه شریفه ۳۱۹
- نقش رهبری امام معصوم در زندگی انسان ها ۳۲۴
- در روز قیامت هر گروهی با امامی که ولایتش را پذیرفته محشور می گردد ۳۲۵
- ولایت تکوینی اولیاء حق و انفعه معصومین: از نظر اخبار و احادیث و ۳۲۶
- گفتاری دیگر از مرحوم آیه الله العظمی سید حسن حجت درباره ولایت تکوینی انفعه اطهار (علیهم السلام) و آیه شریفه (و من عنده علم الكتاب) و ۳۲۷
- کس به علم کتاب نزد اوست کیست؟ ۳۲۷
- چه مقدار از علم کتاب نزد حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) و انفعه معصومین (علیهم السلام) است؟ ۳۳۱
- و ۳۳۱
- و اینک روایات درباره علم حضرت علی ۷ و سایر امامان معصومین (علیهم السلام) و مقایسه علم آصف بن برخیا با علم حضرت علی (علیه السلام) ۳۳۱
- علم کتاب چیست و چه اثباتی دارد؟ و ۳۳۵
- گفتاری از استاد شهید مرتضی مطهری درباره آیه شریفه ۳۳۸
- مقبوله عمر بن حنظله درباره ولایت فقهیه ۳۴۱
- و اینک چند روایت که به نحوی از آن درباره ولایت فقیه و مجتهد و مرجع تقلید استفاده شده است و ۳۴۱
- گفتاری از مرحوم ملا محسن فیض کاشانی درباره ولایت منفی ۳۴۶
- فهرست منابع و مآخذ ۳۴۹

خطبه و مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين صلى الله على محمد وآله الطيبين الطاهرين سيما بقيته الله في الارضين الحجة بن الحسن العسكري المهدي روى و ارواح العالمين له الفداء، ولعنه الله على اعدائهم و خائنيهم و عانديهم و منكري فضائلهم و مناقبهم اجمعين من الآن الى قيام يوم الدين، آمين يا رب العالمين:

۱- بعد فقد قال الله العظيم في محكم كتابه الكريم: لَا يَغْنُوكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ - مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ - الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا فِيهَا إِلَّا خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ: ترجمه آیات شریفه: رفت و آمد (پیروزمندان و غرورالگین) کافران (و مشرکان و ملحدان) در شهرها (و در بین مردم) تورا نفریید (و ناراحت نکند). (زیرا که) این (زرق و برق ظاهری) متاع ناچیز (و زودگذر دنیا است) و بعد از آن جایگاهشان دوزخ خواهد بود، و چه جایگاه بدی است (برای آنان).
لکن آنهایی که ایمان آورده، و پرهیزگارند برایشان باغ‌هایی از بهشت است که از زیر درختان آن نهرها جریان دارد، و همیشه در آن خواهند بود این نخستین پذیرائی است که از خداوند به آنها می‌رسد، و آن‌چه در نزد خدا است برای نیکان (و صالحان و مؤمنان) بهتر است.^۱

شان نزول آیات شریفه

۲- بسیاری از مشرکان مکه تجارت پیشه بودند، و از این راه ثروت قابل ملاحظه‌ای به دست می‌آوردند، و در ناز و نعمت (ظاهری) به سر می‌بردند و نیز یهودیان مدینه در تجارت مهارت داشتند، و از سفرهای تجاری خود غالباً با دست پر باز می‌گشتند.

درحالی‌که مسلمانان در آن زمان به خاطر شرائط خاص زندگی و از جمله مسائل مهاجرت از مکه به مدینه و محاصره اقتصادی از ناحیه دشمنان نیرومند از نظر وضع مادی بسیار در (مضیقه و) زحمت بودند، و به عسرت (و سختی) رنجد می‌کردند.

مقایسه این دو حالت این سؤال را برای بعضی (از مردم) طرح کرده بود که چرا افراد بی‌ایمان (یا کافر و بی‌بند و بار) این چنین در ناز و نعمت (و پول و ثروت) به سر می‌برند، اما افراد بالیمان در رنج و عذاب و فقر و پریشانی زندگی می‌کنند؟ (در این حان) آیات فنی نازل شد و به این سؤال پاسخ داد.^۱

فرازی از مناجات عظیم سجاده طیه

۳- الهی البستنی الخطایا ثوب مذلتی، و نسني تشاعد منک لباس مسکنتی، و امات قلبی عظیم جنایتی، فاحیه بتوبه منک یا اُمّی و همتی یا سؤلی و منیتی: معبودا خطاها و لغزش‌ها لباس مذلت و خواری بر تن من پوشانیده، و دور شدن از تو بر من روپوش بیچارگی و شرمساری افکند، و قلبم (به خاطر ارتکاب خطاها) مرده است، و این جنایت (و مصیبت) بزرگی است برای من پس ای خدای مهربان (به من توفیق توبه عنایت کن) و به وسیله توبه این قلب مرده مرا احیاء کن و زنده نما، ای آرزوی من، و ای مطلوب من و ای خواسته‌ها

۱- تفسیر نمونه، جلد ۳، صفحه ۲۲۵ به نقل از تفسیرهای مجمع البیان، و المنار، و

و خواهش‌های من.^۱

خدایا وقتی که حجت معصوم تو حضرت زین العابدین و سید الساجدین علی بن الحسین علیه السلام در پیشگاه مقدّست این چنین با سوز و گداز بنالد و از تو تقاضای توبه و عفو و بخشش نماید در صورتی که می‌دانیم امام معصوم و حجت بر حق تو اهل خطا و لغزش نیست.

پس اگر بنده گان غیر معصوم و خطاکارت شب و روز از خوف تو و ترس از آتش دوزخ و خشم شعله‌های سوزانش خون بگیرند و بلکه جان دهند، جا دارد و عجبی نیست.

ولی تنها چیزی که در آنان جرأت داده و موجب تسلی خاطرشان گردیده است امیدوار بودن به فضل و کرم و رحمت تو است، زیرا که تو خود به پیامبر عظیم الشان حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم در کتاب شریف قرآن کریم فرموده‌ای که:

۴- قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

بگو: ای بندگان من که بر خود اسراف و ستم کرده‌اید، از رحمت خداوند نومید نشوید که خدا همه گناهان را می‌آمرزد، زیرا که خداوند بخشنده و مهربان و آمرزنده است.^۲

۵- و نیز تو خود فرمودی: نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.
(ای محمد صلی الله علیه و آله و سلم) به بندگانم خبر بده (و ایشان را آگاه کن) که من آمرزنده و مهربان هستم.^۳

و حق همان است که اولیائت فرموده‌اند به این که مؤمن و بنده خدا باید همیشه بین خوف و رجاء به سر برد، خدایا این حقیر سراپا خطا و تقصیر هم

۱- مفاتیح الجنان اولین مناجات از مناجات خمس عشر حضرت سجاد علیه السلام.

۲- سوره زمر، آیه ۴۹.

۳- سوره زمر، آیه ۵۳.

از این موهبت تو استفاده نموده همانند سایر بندگان خود را امیدوار به عفو و بخشش و فضل و کرم تو می‌داند، و عاجزانه می‌گوید:

الهی تو رحمانی، و تو رحیمی، و تو آمرزنده و مهربانی فقط به ذات مقدس تو پناه می‌برم و از تو می‌خواهم که با من به فضل و کرم رفتار کنی و بس. خدایا در این شب‌ها و روزهای عزیز ماه رمضان که لطف و کرمت بیش از سایر اوقات شامل حال بندگان می‌گردد، از تو در کمال عجز و زبونی و ناتوانی می‌خواهم که چون گذشته توفیق دهی و یاریم فرمائی تا به کمک خود بتوانم جلد یازدهم این مجموعه را آنگونه که خودت راضی و خوشنود باشی، تمام رسانم.

و بخشی دیگر از مطالب و حقایق دینی و موضوعات اخلاقی و اجتماعی را از دیدگاه قرآن و حدیث عقل به رشته تحریر درآورم، باشد که برادران و خواهران مسلمان و باایمان را بخوانندگان عزیز و محترم از آن بهره‌مند گردند انشاءالله.

مطالب این جلد نیز همانند مجلدات قبلی طی ابوابی براساس حروف الفبای فارسی تدوین و تنظیم خواهد شد، امید آنکه توفیقات الهی شامل حالم گشته تا بتوانم این جلد و بقیه مجلدات این مجموعه را به اتمام رسانم.

و ما توفیقی الا الله العظیم
نگارند